

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ: Β΄

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 04/06/2018

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες

ΩΡΑ: 07.45 π.μ. – 09.45 π.μ.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο φύλλο εξέτασης και όχι πάνω στο εξεταστικό δοκίμιο. Να γράψετε στο φύλλο εξέτασης τα στοιχεία σας (ονοματεπώνυμο, τμήμα, αριθμός καταλόγου τάξης). Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού (Tippex) ή ταινίας. Να γράψετε με μπλε ή μαύρο μελάνι.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ο αληθινός φίλος είναι παντοτινός!

Στη δουλειά μου συναναστρέφομαι με πάρα πολύ κόσμο. Πρέπει να είμαι ομιλητική, ευχάριστη και γενικά **επικοινωνιακή**. Λίγες μέρες πριν με ρώτησε ένας γνωστός μου πώς ένας τόσο κοινωνικός άνθρωπος δεν έχει πολλούς φίλους. Μα έχω, απάντησα αλλά λίγους, χωρούν στα δάχτυλα της μίας μου παλάμης, κάτι σαν γροθιά... Δυσκολεύτηκε να το πιστέψει. Φαντάσου να του έλεγα πως τους θεωρώ και πολλούς! Πολλοί άνθρωποι συγχέουν την κοινωνικότητα και την εξωστρέφεια με τη φιλία! Την καλή επαφή και επικοινωνία με τους ανθρώπους την αναγάγουν σε φιλία! Κι όμως δεν είναι! Η φιλία είναι η πιο ιερή σχέση μετά τη γονεϊκή. Δεν έχει να κάνει με εξόδους και ξέφρενα ξενύχτια.

Οι φίλοι είναι το καλύτερο δώρο των ουρανών για να δοκιμαστείς ως άνθρωπος. Να μάθεις πώς είναι να είσαι εκεί όταν σε χρειάζεται κάποιος, να έρθεις στη θέση του άλλου και ας μην έχεις επιλέξει τη ζωή του, να τον προστατεύεις, να τον ακούς, να σωπαίνεις, να γίνεσαι στήριγμα. Να είσαι εκεί! Η ευκαιρία σου να μάθεις και να καλλιεργήσεις την ενσυναίσθηση, να ακούς χωρίς να κρίνεις. Οι σχέσεις των ανθρώπων πλέον έχουν περάσει σε έναν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας. Το ίδιο και οι πιο στενές φιλιές! Περισσότερα μηνύματα και ομιλία στο κινητό, περισσότερα mail, περισσότερο chat. Λιγότερη επαφή; Όχι! Λιγότερο φίλοι; Όχι! Όσους κολλητούς είχες θα έχεις όσο καιρό κι αν κάνετε να ειπωθείτε! Οι φίλοι ουσίας διαχρονικά ήταν, είναι και θα είναι λίγοι στη ζωή σου. Και ναι, οι καλοί φίλοι παραμένουν φίλοι ακόμη κι έτσι! Οι ρυθμοί μας μόνο έχουν αλλάξει! Αν αισθανθούν πως τους χρειάζεσαι το σίγουρο είναι πως θα είναι εκεί πριν καν το ζητήσεις. Τους φίλους τους συνδέει μια αόρατη από ψυχής ενέργεια που δεν ερμηνεύεται. Οι φιλιές είναι τόσο ξεκάθαρες στα δύσκολα! Οι φίλοι αν είναι φίλοι θα είναι εκεί, οι γνωστοί στα δύσκολα είτε θα παραμείνουν γνωστοί είτε θα γίνουν άγνωστοι λες και δε συναντήθηκαν ποτέ οι δρόμοι σας.

Το μόνο που χρειάζεται να κάνεις για να ξεχωρίσεις τα ξερά από τα χλωρά είναι να παρατηρήσεις τι θα συμβεί στη ζωή σου στην επόμενη δυσκολία σου είτε να σηκώσεις αυτή τη στιγμή το τηλέφωνο και να πεις «δεν είμαι καλά, σε χρειάζομαι». Ο φίλος μπορεί και διαβάξει ακόμη και τη χροιά της φωνής σου! Από τον φίλο δεν μπορείς να κρυφτείς από τον εαυτό σου μπορείς! Ο φίλος θα είναι εκεί να σε μαζέψει όταν εσύ θα έχεις γίνει κομμάτια, ο φίλος θα μάθει πρώτος τη χαρά σου και πρώτος τη λύπη σου. Ο φίλος θα σου πει την αλήθεια γιατί ξέρει πως διαφορετικά δεν είναι φίλος μα κι αν δε θες να την

αποδεχθείς εκείνος πάλι εκεί θα είναι! Ο φίλος είναι η κλεφτή ανάσα στο δυνατό γέλιο σου και το χαρτομάντηλο που θα σκουπίσει τα δάκρυά σου!

Μη φοβάσαι να μείνεις μακριά από τους γνωστούς «φίλους», γιατί με λυκοφιλίες μόνος είσαι και απλά δε θες να το παραδεχθείς. Καταλαβαίνω... είναι «in» να βγαίνεις έξω, να περιστοιχίζεσαι από κόσμο που φαίνεται να θέλει την παρέα σου. Σε έχουν ρωτήσει όλοι αυτοί πώς είσαι όταν δεν γελάς, τι κάνεις όταν σωπαίνεις, αν χρειάζεσαι κάποιον μακριά από τα φώτα και τον κόσμο;

Κάνε χώρο λοιπόν και άδειασε καθετί αρνητικό από τη ζωή σου! Άδειασέ την από κάθε γνωστό «φίλο» που περιμένει μόνο να σε χρησιμοποιήσει τη στιγμή που θα σε χρειαστεί! Κάνε χώρο για το καινούργιο για το διαφορετικό, μόνο έτσι θα έρθουν αληθινοί φίλοι στη ζωή σου, μόνο τότε θα αισθανθείς την ασφάλεια και τη θαλπωρή μιας αυθεντικής φιλίας. Όταν χάσεις τους γνωστούς «φίλους» μην το δεις ως απώλεια αλλά ως την ενέργεια που θα σε οδηγήσει σε αυτό που σου αξίζει!

<http://enallaktikidrasi.com/2017/02/alithinos-filos-einai-pantotinos> (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Σου γράφω, για να σου παρουσιάσω την καλύτερη μου φίλη. Ονομάζεται Αθανασία. Γνωριστήκαμε όταν ήμασταν τεσσάρων χρονών στην παιδική χαρά του Πόρου. Από αυτό το μέρος έχουμε και οι δύο έντονες, παιδικές αναμνήσεις. Δυστυχώς, η Αθανασία μένει μόνιμα στον Πόρο και τον χειμώνα, συναντιόμαστε όταν έρχεται στον Πειραιά για τις υποχρεώσεις της. Τα καλοκαίρια είμαστε όλη μέρα μαζί. Κάποιες φορές μάλιστα, κοιμάται και στο σπίτι μας. Ζούμε σαν κανονικές αδελφές. Επίσης, έχουμε το ίδιο γούστο στα ρούχα και στη μουσική.

Η Αθανασία διαθέτει πολλά προτερήματα. Τη διακρίνει η καλοσύνη, η αξιοπρέπεια, η ευγένεια, η κατανόηση και η τιμιότητα. Επιπλέον, εκείνο που με τράβηξε σ' εκείνη είναι η **αφοπλιστική** ειλικρίνεια και το θάρρος της. Επιπρόσθετα, φημίζεται για το χιούμορ της. Κάθε φορά, κάνουμε πλάκες, τόσο αστείες και γελοίες που στο τέλος, μας πονάει η κοιλιά μας από τα γέλια.

Παρ' όλα αυτά, δεν είναι λίγες οι φορές που η φιλία μας έχει περάσει κρίση. Μια ημερομηνία, που δε θα ξεχάσω ποτέ είναι : 21 Ιουλίου 2009. Τότε η Έλενα άρχισε να με συκοφαντεί στην Αθανασία. Εκείνη, αρχικά δεν πίστεψε λέξη απ' όλα αυτά, αλλά στη συνέχεια παρασυρόμενη από την αδελφή της Έλενας, το πίστεψε. Ύστερα, με μάτια πρησμένα από το κλάμα ήρθε και μου είπε λόγια, που με πόνεσαν σαν μαχαιριές. Εγώ της εξήγησα πως δεν έχω καμία σχέση με όλες αυτές τις συκοφαντίες. Η Αθανασία όμως, έφυγε σαν κυνηγημένη με προορισμό το σπίτι της. Όλο το βράδυ δεν κοιμήθηκα. Σκεφτόμουν όλα αυτά που είχα ζήσει με την κολλητή μου και έτρεχαν τα δάκρυα, βροχή από τα μάτια μου. Για μια στιγμή, πίστεψα πως η φιλία μας είχε τελειώσει οριστικά. Το επόμενο πρωί, μου τηλεφώνησε και μου ζήτησε συγγνώμη. Η φωνή της έμοιαζε τόσο μελαγχολική. Εγώ χωρίς δεύτερη σκέψη, τη συγχώρεσα.

Η αλήθεια είναι πως θα ήθελα πολύ να μένω στο γοητευτικό νησί του Πόρου και να φοιτώ στο ίδιο σχολείο με την Αθανασία. Μόνο που δεν το επιτρέπουν οι συνθήκες. Κάποιες φορές η ζωή δε φέρνει τα πράγματα όπως θέλουμε... Ευτυχώς βέβαια, υπάρχει και το διαδίκτυο, το οποίο μας κρατά σε συνεχή επαφή. Το πρόβλημα είναι πως τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει την απουσία της. Θα προτιμούσα να είναι δίπλα μου και να της εκμυστηρεύομαι καθημερινά τα μυστικά μου. Η μόνη σκέψη που μας παρηγορεί είναι πως σε τέσσερα χρόνια θα έρθει να ζήσει κι εκείνη στον Πειραιά, για να σπουδάσει. Επίσης, τότε θα κάνουμε πολλά ταξίδια μαζί. Στο μακρινό μέλλον, η φιλία μας ίσως δέσει και με κουμπαριά.

ANTZOYΛΑΤΟΥ ΜΑΡΙΑ
(διασκευή)

I. Κατανόηση Περιεχομένου: (ΜΟΝΑΔΕΣ 2)

1. Ποιο είναι το **κοινό θέμα** το οποίο πραγματεύονται τα πιο πάνω κείμενα; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με **ένα (1) στοιχείο** από το κάθε κείμενο. **(μον.0.5)**
2. Σύμφωνα με τον αρθρογράφο του **ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1** «**οι σχέσεις των ανθρώπων πλέον έχουν περάσει σε έναν διαφορετικό τρόπο επικοινωνίας. Το ίδιο και οι πιο στενές φιλίες!**». Οι αληθινοί φίλοι επηρεάζονται από αυτά τα νέα δεδομένα επικοινωνίας; Ποια η άποψη του αρθρογράφου και ποια η δική σας; **(μον.1.5)**

II. Κατανόηση Μορφής: (ΜΟΝΑΔΕΣ 4)

1. Οργάνωση Λόγου: (Μονάδα 1)

Αφού μελετήσετε την πιο κάτω παράγραφο από το ΚΕΙΜΕΝΟ 2, να απαντήσετε στα εξής:

- α) Με **ποιον τρόπο αναπτύσσεται** η πιο κάτω παράγραφος; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. **(μον.0.5)**
- β) Ποιος **κειμενικός τύπος** κυριαρχεί στην πιο κάτω παράγραφο; Επιλέξτε μία από τις πιο κάτω επιλογές: **(μον.0.5)**
  - i) Επιχειρηματολογία
  - ii) Αφήγηση

Παρ' όλα αυτά, δεν είναι λίγες οι φορές που η φιλία μας έχει περάσει κρίση. Μια ημερομηνία, που δε θα ξεχάσω ποτέ είναι : 21 Ιουλίου 2009. Τότε η δε Έλενα άρχισε να με συκοφαντεί στην Αθανασία. Εκείνη, αρχικά δεν πίστεψε λέξη απ' όλα αυτά, αλλά στη συνέχεια παρασυρόμενη από την αδελφή της Έλενας, το πίστεψε. Ύστερα, με μάτια πρησμένα από το κλάμα ήρθε και μου είπε λόγια, που με πόνεσαν σαν μαχαιριές. Εγώ της εξήγησα πως δεν έχω καμία σχέση με όλες αυτές τις συκοφαντίες. Η Αθανασία όμως, έφυγε σαν κυνηγημένη με προορισμό το σπίτι της. Όλο το βράδυ δεν κοιμήθηκα. Σκεφτόμουν όλα αυτά που είχα ζήσει με την κολλητή μου και έτρεχαν τα δάκρυα, βροχή από τα μάτια μου. Για μια στιγμή, πίστεψα πως η φιλία μας είχε τελειώσει οριστικά. Το επόμενο πρωί, μου τηλεφώνησε και μου ζήτησε συγγνώμη. Η φωνή της έμοιαζε τόσο μελαγχολική. Εγώ χωρίς δεύτερη σκέψη, τη συγχώρεσα.

2. Μορφοσυντακτικά Φαινόμενα: (Μονάδες 2)

- α) i. Ποια **έγκλιση** κυριαρχεί στην **πιο κάτω παράγραφο του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1**; **(μον. 0.25)**
  - ii. Γιατί ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί αυτή την έγκλιση; **(μον. 0.25)**

«Κάνε χώρο λοιπόν και άδειασε καθετί αρνητικό από τη ζωή σου! Άδειασέ την από κάθε γνωστό «φίλο» που περιμένει μόνο να σε χρησιμοποιήσει τη στιγμή που θα σε χρειαστεί! Κάνε χώρο για το καινούργιο για το διαφορετικό, μόνο έτσι θα έρθουν αληθινοί φίλοι στη ζωή σου».

- β) Στην πιο κάτω πρόταση να καταγράψετε το **Υποκείμενο** του υπογραμμισμένου ρήματος και να δηλώσετε τη μορφή του. **(μον. 0.25)**

«*Εκείνη, αρχικά δεν πίστεψε λέξη απ' όλα αυτά*»

- γ) Στην πιο κάτω πρόταση να καταγράψετε τα **Αντικείμενα** του υπογραμμισμένου ρήματος και να τα χαρακτηρίσετε (**άμεσο, έμμεσο**). **(μον. 0.5)**

«*Ο φίλος θα σου πει την αλήθεια γιατί ξέρει πως διαφορετικά δεν είναι φίλος*»

- δ) i. Σε ποιον **χρόνο** βρίσκεται το υπογραμμισμένο ρήμα της πιο κάτω πρότασης;

«*Σε έχουν ρωτήσει όλοι αυτοί πώς είσαι όταν δεν γελάς*» **(μον. 0.25)**

ii. Να σχηματίσετε τον **Αόριστο** του ίδιου ρήματος, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο.

(μον. 0.25)

ε) Να σχηματίσετε **μονολεκτικά τον υπερθετικό βαθμό** του πιο κάτω υπογραμμισμένου επιθέτου:

(μον. 0.25)

«Λιγότερη επαφή;»

3. Λεξιλογικά: (Μονάδα 1)

α) Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά τους μέρη**.

β) Να σχηματίσετε **μία νέα σύνθετη λέξη**, χρησιμοποιώντας το ίδιο **α' συνθετικό** της κάθε λέξης που σας δίνεται πιο κάτω.

«επικοινωνιακή»

«αφοπλιστική»

(μον. 1)

III. Παραγωγή Γραπτού Επικοινωνιακού Λόγου (Μονάδες 8)

Το Σχολείο σας διοργανώνει ενδοσχολικό συνέδριο με θέμα «Η αξία της φιλίας στη ζωή των εφήβων». Ως πρόεδρος του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου έχετε κληθεί με ομιλία σας να παρουσιάσετε την αξία της φιλίας στη ζωή των εφήβων και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του αληθινού φίλου.

(220-250 λέξεις)

ΜΕΡΟΣ Β': ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

ΚΕΙΜΕΝΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

«Για ένα παιδί που κοιμάται», Δ. Χ. Χριστοδούλου

Νύχτα. Η κίνηση αραιή στη λεωφόρο.

Μες στο κλειστό, το φωτισμένο εργοστάσιο,

Οι μηχανές, αποσταμένες μα άγρυπνες,

Επιβλέπουν σαν άκακοι γίγαντες

Τον ύπνο του μικρού. Στριμωγμένος

Κοντά στη σκάρα του ατμού,

Με του αδερφού του το παλτό σκεπασμένος

Ξεκουράζεται.

Όλη τη μέρα δουλεύει στα φανάρια

Σκουπίζει τζάμια βιαστικά με το κόκκινο.

Εισπράττει κέρματα ή την εύλογη αγανάκτηση. Περιμένει το επόμενο φανάρι.

Τίμια κερδίζει έτσι το ψωμί

Και το μερίδιο του νυχτοφύλακα,

Που τον αφήνει να κοιμάται εκεί μέσα.

Τα χιονισμένα βουνά της πατρίδας του,

Τα χέρια της μάνας του που τύλιγαν γύρω του

Γυναίκειο μαντίλι για το κρύο,

Το δάσκαλο που πληρωνότανε με γάλα

Μόλις θυμάται.

Θυμάται κάτι ελληνικά από το στόμα του,

Που τώρα εδώ ακούγονται αλλιώτικα.

Όχι σαν βότσαλα γυαλιστερά μεγάλης θάλασσας,
Όχι σαν ποδοβολητό του αλόγου
Ενός ανίκητου στρατηλάτη,
Αλλά να, σαν τα κέρματα στην τσέπη,
Σαν το φτύσιμο στο βλέμμα του πελάτη.
Καμιά φορά πιο εγκάρδια
Σαν τούτο δω το βουητό της σκάρας,
Που όλο ανεβάζει το θερμό ατμό.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ

«Το νυχτερινό σχολά», Αντώνης Σαμαράκης

Όρα έντεκα και κάτι,
το νυχτερινό σχολά
κει που πέρναγες, διαβάτη,
κι ήταν όλα σκοτεινά.
Άξαφνα ένα φως τα λούζει,
ξεπροβάλλουν τα παιδιά,
μάγουλα απ' το κρύο μπουζί,
ποδαράκια σαν κλαδιά.

Σαν φυσά το ξεροβόρι
και λυγίζουν δω κι εκεί,
άλλοι δίχως πανωφόρι,
άλλοι ακόμα νηστικοί,
αδερφάκια κουρασμένα
απ' τη δύσκολη ζωή,
όλη μέρα βουτηγμένα
στις καπνιές και στη βουή.

Μες στη νύχτα τώρα πάνε
στο σκοτάδι το πηχτό
τα παιδιά που πολεμάνε
για το μεροκάματο.
Χέρια βρώμικα απ' τα λάδια,
μάτια κατακόκκινα,
αδερφάκια δίχως χάρδια
με σφαγμένη την καρδιά.

Όρα έντεκα και κάτι,
τα εργατόπαιδα σχολάν.
Στάσου προσοχή, διαβάτη,
ήρωες μικροί περνάν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν, αφού μελετήσετε τα λογοτεχνικά κείμενα που σας δίνονται πιο πάνω:

1. α) Ποιος είναι ο πρωταγωνιστής στο ποίημα της Δ. Χ. Χριστοδούλου;

(μον. 0.25)

β) Να καταγράψετε **τρεις (3)** δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο πρωταγωνιστής του ποιήματος. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το ποίημα; **(μον. 0.75)**
γ) Πώς φανταζόταν την Ελλάδα ο πρωταγωνιστής του ποιήματος της Δ. Χ. Χριστοδούλου και πώς τελικά τη βρήκε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το ποίημα. **(μον. 1)**

2. Να συγκρίνετε τα **δύο ποιήματα** ως προς το **περιεχόμενό** τους. Να καταγράψετε **μία (1) ομοιότητα και μία (1) διαφορά**, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία από τα ποιήματα. **(μον. 2)**

3. Ποιο από τα δύο ποιήματα είναι νεωτερικό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **δύο (2) στοιχεία** που αφορούν τη μορφή του ποιήματος. **(μον. 2)**

Οι Εισηγήτριες

.....

Ανθούλα Μηνά, Β.Δ.

.....

Μαρία Χατζημιχαήλ

Η Διευθύντρια

.....

Ιουλία Σχίζα